

متن پیاده سازی شده جلسه شصت و سوم سال سوم درس خارج اصول مباحث قطع و ظن - 13 بهمن 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

دیروز مطرح شد که اگر قائل شویم خبر ثقه حجت است ولو هیچ شاهی از قرآن نداشته باشد ممکن است کسی بگوید با اخبار رد چه کار می کنید؟ اخبار رد پنج طائفه بود؛ اخباری که می فرماید تا یقین نکرید از ماست نگیرید. اخباری که می گوید تا موافق قرآن نیافتید خبر را رد کنید. اخباری که می گوید هر خبری یک یا دو شاهد از قرآن نداشت کنار بگذارید. اخباری که می گوید اگر مخالف قرآن بود زخرف و باطل است.

این اخبار رد معارض اخباری است که می گوید خبر ثقه حجت است چه کار باید کرد؟

استاد: من دیروز عرض کردم که باید ببینیم اخبار مدسوس چرا به شیعه راه پیدا کرد و آیا هنوز هم بین روایات وجود دارد یا نه بلکه روایات پالایش شده اند.

به سه یا چهار عامل مهم اشاره کردیم مانند شوق به غلو، حضور برخی از افراد در کنار ائمه علیهم السلام، دسیسه های سیاسی، تقيه و... اینها سبب شد که اخبار جعلی داخل معارف شیعه شود. عموم تعابیری که ما برای حضرت امیر سلام الله علیه داریم نظیرش را برای دیگران جعل کرده اند مثلاً در منابع اهل سنت در مورد حضرت امیر علیه السلام لقب اسدالله را داریم برای دیگران هم سیف الله (به خالد بن ولید گفتند) و... را جعل کرده اند. یا مثلاً فاروق و صدیق را حضرت نبی مکرم صلی الله علیه و آله به امیر المومنین علیه السلام فرمودند اما نظیر این تعابیر را برای دیگران جعل کردند.

در یک روایتی امام علیه السلام می فرمایند: کان للحسن علیه السلام کذاب یکذب علیه و لم یسمه « راوی گوید حضرت صادق علیه السلام اسم کذاب را نفرمود » و کان للحسین علیه السلام کذاب یکذب علیه « باز هم امام علیه السلام نام کذاب را نبرد » و کان المختار یکذب علی بن علی بن الحسین (می دانید مختار به شدت شخصیت مورد بحثی است دوستان و دشمنان جدی دارد؛ لذا در مورد این فقره باید تامل کرد) و کان المغیره بن سعید یکذب علی ابی علیه السلام (امام باقر علیه السلام) این روایت به خوبی فضای جعل روایات را به تصویر می کشد.

در جمع بین اخبار رد و اخباری که قریب به 150 یا 160 روایت بود که دلالت بر حجیت خبر می کرد چه باید کرد؟

استاد: عمده احادیث سقیم و مدسوس، احادیث اعتقادی و غلو است؛ کمتر می آمدند به ائمه علیهم السلام احادیث غیر اعتقادی نسبت دهند و داعی جعل کمتر بود. در ادامه همان روایتی که خواندیم آمده است کان المغیره بن السعید یتمدع الکذب علی ابی (تعمد داشت که به پدر ما دروغ ببندد) یاخذ کتب اصحابه (کتاب های اصحاب پدر ما را می گرفت) و کان اصحابه المستترون باصحاب ابی (اصحابی داشتند که با اصحاب پدر من قاطی بودند) یاخذون کتب اصحاب ابی (در قالب هم بحث و... کتب اصحاب پدر من را می گرفتند و به مغیره می دادند فکان یدس فیها الکفر و الذندقه و یسندونها) البته شاید تعبیر جور دیگری باشد) الی ابی ثم یدفعها الی اصحابه فیامرهم ان یبعثوها فی الشیعة فکل ما کان فی کتب اصحاب ابی من الغلو فذاک مما دسه المغیره بن سعید فی کتبهم اگر بوی از غلو را دیدید که بویی از رازقیت، ابدیت، الوهیت، و... می داد بدانید که این از اخبار جعلی مغیره است.

اخیراً یک جریانی دارد رخ می دهد با استناد به همین روایات و امثال اینها که می گویند آنچه از علم غیب، عصمت و... است از روایات غلو است. برخی در دانشگاه و خارج از کشور و... کتاب می نویسند که ائمه علیهم السلام عالمان ابرار بوده اند و علم و پاکی آنها فوق العاده بوده است اما عصمت و علم غیب و... نداشتند.

استاد: عصمت اهل بیت علیهم السلام متن قرآن است که می فرماید: یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و ... دوری از

رجس مسلم مصداق روشنش گناه، پلیدی و خلط افکار است و بعدش هم تاکید می کند و یطهرکم تطهیراً در مورد علم غیب ائمه هم قرآن می فرماید: الا من ارتضى من رسل یا وصی رسول و... یا آنجا که می فرماید من عنده ام الكتاب ... مصداقش ائمه علیهم السلام است. مامقانی گوید آنچه گذشتگان غلو می دانستند ما امروز به آن معتقدیم. بله بحث الوهیت، ابدیت، رازقیت و... بحث های غلو بوده نه بحث عصمت و علم غیب و... انگیزه ای نبود که در ارث کلاله و... اخبار جعلی را جعل کنند بلکه غالباً اعتقادی بود.

ائمه اطهار علیهم السلام بعد از مدرسه صادقین علیهما السلام آمدند و اخبار را جمع کردند؛ زمان صادقین علیهما السلام زمان تقیه شدید بود همچنین اخبار زیادی نقل شده است و صادقیت علیهما السلام هم فرصت نکردند این اخبار را پالایش کنند همچنین امام کاظم علیه السلام هم به خاطر زندان و مشکلات فرصت نکردند اما در زمان امام رضا علیه السلام پالایش خوبی صورت گرفت؛ امام جواد علیه السلام هم فرصت نکردند امام هادی علیه السلام زیاد امام عسکری خیلی زیاد و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه) خیلی زیادتر پالایش کردند.

مرحوم مجلسی می گوید من دیدم روایات خیلی پراکنده است لذا آمدم و همه را در بحار جمع آوری کردم و من هم عهده دار نیستم که تمام این روایات صحیح است به خلاف شیخ حر عاملی که می گوید من روایات و سائل را به گردن می گیرم فقط یک یا دو حدیث را ایشان مشکل می داند، یا مرحوم کلینی می گوید من اخبار را قبول دارم و اخباری هم که متعارض است صادر شده است البته شما باید توجیه کنید.

بلا تشبیه ما باید که صادقین علیهما السلام را مثل کار مجلسی بدانیم و کار امام رضا علیه السلام را مثل کار شیخ حر ... استاد: اخبار احتیاط را عمدتاً از صادقین علیهما السلام داریم «اخبار تحذیر» اخباری که می گوید ما وفق الكتاب را قبول کنید و ما خالف الكتاب را رد کنید برای زمان صادقین علیهما السلام است. من سراغ ندارم که از امام رضا یا امام هادی یا امام عسکری علیهم صلوات الله چنین حدیثی داشته باشیم برعکسش اخباری که می گوید خبر ثقه را بگیرد از امام رضا علیه السلام به بعد است. من اخباری که مطرح شد را در جامع الاحادیث دیدم و متوجه شدم که این روایات اکثراً زمان امام عسکری و امام عصر علیهما السلام است البته از امام رضا و امام هادی علیهما السلام هم روایاتی وجود داشت.

نکته آخر: دوستان چند دقیقه ای سراغ اخباری که میگوید خبر اگر شاهدهی یا شاهدهینی از قرآن نداشت رد کنید برویم. این یعنی چه؟ اگر خبر شاهدهی از قرآن داشته باشد خُب همان قرآن را اخذ می کنیم مثلاً اگر فقیهی بگوید فتوای من اگر موافق روایت بود بگیرد و... ما می گوئیم خُب خود روایت را می گیریم چرا فتوای شما را اخذ کنیم. و لذا برخی ها می گوید خود اینها روایات مدسوس است آقا مصطفی خمینی گوید این مانند حسبنا کتاب الله است چرا که اینها یک جریانی بودند که می خواستند مردم را از روایات اهل بیت علیهم السلام دور کنند و بهترین کار برای این هدف جعل همین اخبار بود. مگر ما چند روایت موافق قرآن داریم؟ لذا این روایات از دسیسه های حکام است.

استاد: این یک توجیه بد بینانه و اصالت الفسادی است؛ ببینیم ما می توانیم توجیه بهتری کنیم یا نه

و الحمد لله رب العالمین